

Merhaba;

Yeni yılın size ve tüm sevdiklerinize sağlık, huzur ve bol kazanç getirmesini diliyoruz.

2024 yılı Ekonomi ve Finans dünyasında kısmen düzelmelerin yaşandığı, ancak hayatı zorlaştıran bir yıl olarak geçti. 2025 yılına özellikle dış dünyada, belirsizliklerin artışı ile giriyoruz.

Ekonomi, finans ve vergi konularında danışmanlık hizmeti veren ve bu konularda bilgilendirme toplantıları yapan Fark Kurumsal'ın "Ekonomide 2024 Yılı Gelişmeleri ve 2025 Yılı Beklentileri" konulu sunumunu sizlerle paylaşıyoruz.

Mutlu yıllar...

EKONOMİDE

***2024 YILI
GELİşMELERİ***

VE

***2025 YILI
BEKLENTİLERİ***

BELİRSİZLİKLERLE BAŞLAYAN

2025'e YOLCULUK.....

2023'te Hayatımızı Değiştiren Olaylar

- 6 şubat Depremi ile 11 ilin yıkılması.
- Çin tam kapanmayı bırakıp tekrar açılma kararı alması.
- ABD ve ECB'nin faiz artış politikaları sonucu enflasyonda yaşanan düşüşler.
- ABD'de banka iflasları. **SVB, Signuture Bank, Silvergate Capital** iflası First Republic Bank sıkıntıya girmesi.
- Seçim öncesi kurun baskılanması, KKM'ın 120 milyar USD'ı geçmesi, kredi kullandırımı durma noktasına gelmesi,
- Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Recep Tayip Erdoğan yeniden seçilmesi. Mehmet şimşek'in Hazine Maliye Bakanı-Gaye Erkan'ın TCMB başkanı olması.
- **Para, maliye ve dış politikada U dönüşler ve Ortodoks politikalara dönüş.**
- Asgari ücret'in 11.402 TL'na yükseltilmesi, 2024 için 17.002 TL belirlenmesi,
- **İsrail – Hamas savaşının başlaması,**
- Rusya-Ukrayna savaşının stabil hal alması,
- Dünya büyüme hızında genel olarak yavaşlama.

2023 Genel Değerlendirmesi- Dünya/1

- FED, ECB, BoE vb Merkez bankaları 2023 yılı boyunca enflasyon ile mücadele için faiz artışlarına gidip, şahin açıklamalar yaparak enflasyonda düşüşü sağladılar.
- Çin yavaşlayan büyüme hızını ve ekonomisindeki sorunları gidermek için pandemi sonrası tam kapanmadan vazgeçip, açıldılar. Ancak konut sektöründe derinleşen kriz başlarına bela oldu. Yeterince büyümeyi hızlandıramadılar.
- Çin'in yeterince byyememesi, Avrupa'nın resesyona girmesi, bununla birlikte gaz tehdidini aşacak tedbirlerle gaz fiyatlarının aşağı gelmesi enflasyonun düşmesine katkı yaparken, dünya büyüme hızının da düşmesine neden oldu.
- Büyüme hızı düşerken petrol fiyatları ve navlun fiyatları hızla geri gelmeye başladı. Ta ki İsrail-Hamas savaşı ve devamında Kızıldeniz geçişi sorun olana kadar.
- ABD büyümesi yavaşlamasına karşın resesyona girmeden enflasyonu düşürme konusunda daha başarılı oldu. Ancak faiz artışını sonlandırma ve inişe geçme takvimi, denetim yetersizliği eksik olan bankacılık sisteminin iflaslar ile herkesi korkutana kadar. Bu süreç ABD ekonomisi açısından bir küçük sarsıntı olarak FED kararlarını erteledi.

2023 Genel Değerlendirmesi- Dünya/2

- **Ukrayna-Rusya savaşı herkesi bıktırdı.** Tepkiler yükselmeye başladı. Ukrayna'ya daha fazla destek olma fikri Avrupa ve ABD'de tartışma konusu olurken, Rusya'da savaşın uzaması nedeniyle ekonomik kriz daha somut bir hal aldı. Şimdi **iki tarafta fazladan hamle yapmaktan çekinir halde durumlarını muhafazaya ediyorlar.**
- **İsrail-Hamas savaşına** kadar dünya emtia fiyatları sürekli geriledi. Savaş Ortadoğu'ya yayılacak endişesi ile **ilk tepki petrol fiyatlarının yükselmesi oldu** ama korku geçince fiyatlar aşağı geldi.
- Batı, Gazze'de yaşanan katliama önce destek verdi, tepki göstereni linç etti, ama olaylar savunulamaz hale gelince oklar Netanyahu'ya döndü. Savaşta **Hussi'lerin devreye girmesi ile Kızıldeniz geçişi aksadı, navlun fiyatları ve emtia fiyatlarında kısmi artış gözlemlendi.**
- Tayvan sorunu küllenmiş iken yeniden hareketlenecek açıklamalar Çin tarafından gelmeye başladı.

2023 Genel Değerlendirmesi- Türkiye/1

- TIK, İTO ve ENAG bir birinden çok farklı enflasyon rakamları açıkladı. Resmî enflasyon ile yaşanan enflasyon nedeniyle, alım gücü düştü, kişiler ve işletmeler kendilerini enflasyona karşı korumak için ev, araba alıp, mal stok yapmaya başladı, TL mevduattan çıkıp, döviz veya KKM'a geçiş yaptı.
- Seçim ncesi ve seçim sonrası olmak üzere bir birinden taban tabana zıt bir yıl yaşandı. 2022 yılından başlayıp, 2023 Mayıs ayına kadar süren dönemde **Heterodoks** diye adlandırılan, sonra da **Ortodoks** diye bilinen ekonomi yönetimi yaşandı.
- **Seçim dönemine kadar, işsizliğin artmaması ve seçime olumsuz etki yapmaması için Dünya'daki akıntının tersine yzlmeye çalışılan bir dönem yaşandı. 2022'de hızla yükselmiş olan enflasyon, baz etkisi ve palyatif tedbirlerle seçime kadar düşüyor görüntüsü verildi. Faiz hassasiyeti olan seçmene karşı faizi indiriyoruz açıklamaları ile faiz indirildi. İnen faizlerle birlikte, kur artmasın ve kura talep olmasın diye makro ihtiyati tedbirler denen uygulamalar yapıldı. Merkez Bankası rezervlerinden ve kamu kurumlarından yapılan döviz satışı ile birlikte, bankalara yapılan baskıyla da KKM teşvik edildi.**
- Yeni Ekonomik Model kt. İthalat, ihracattan fazla artarak **dış ticaret açıkları daha da yükseldi.**

2023 Genel Değerlendirmesi- Türkiye/2

- Seçim nedeniyle, asgari cret, EYT vb düzenlemeler ile birlikte kamu harcamaları artıp, **btęe ağığı giderek arttı.**
- Deprem ile birlikte, moralimiz ękt, **btęe yükü daha da arttı.**
- Yaklaşan seğimde ilk defa muhalefet iktidarı değiştirme ihtimali belirdi, ancak gerek 6'lı masa içindeki anlaşmazlık, gerekse palyatif tedbirlerle düşürülen enflasyon, baskılanan kur ve enflasyon korkusuyla patlayan tüketiciler talebi kaynaklı büyüme verileri, iktidar ve basın gücü ile halka «**faizi de indirdik, kuru da arttırmadık, enflasyonu da düşürdük ve bunlarla birlikte en fazla büyümeyi yapan ülke olduk**» diye başarı hikayesi olarak anlatıldı.
- Seçim propagandalarında ekonomik söylemin yanında, siyasi söylem olarak, «**milli beka mı yoksa bölücülerle birlikte hareket edenlere mi oy vereceksiniz**» söylemi etkili oldu.
- Cumhurbaşkanlığı seçimini, AKP iktidarı yeniden kazandı. Muhalefet bir birine girdi. Yerel seçim tehdidi zayıfladı. Zayıflayan yerel seçim tehdidi sonrası artık 5 yıl boyunca seçim olmayacağı geręeęi ile **ekonomik olarak doğruların yapılabileceği siyasi ortam oluştu.**
- Yeni Bakanlar ağırlıklı teknokrat kökenli kişilerden seçildi, ekonominin başına güven duyulan isimler getirildi. Merkez Bankası Başkanı değiştirildi.

2023 Genel Değerlendirmesi- Türkiye/3

- **Mayıs ayından sonra**, daha önce yapılarak temelden bozulan **ekonominin düzeltilmesi için arka arkaya düzenlemeler yapılmaya başlandı.**
- **TÜİK gerçek enflasyon verilerine döndü**, Merkez bankası gerçek enflasyon beklentisini, faizi artıracadıını, enflasyon ile mücadele edeceğini, döviz satışını sonlandıracağını sıkılaştırma ve sadeleşme sürecine gireceğini **açıkladı.**
- Maliye Bakanlığı; bütçe disiplinine döneceğini, giderleri kısacağını, gelirleri arttıracadıını ve buna sıkı sıkıya uyacağını duyurdu. Cumhurbaşkanı Yardımcısı; **OVP'yi açıkladı.** 2024 büyüme, enflasyon, kur beklentilerini belirtti.
- **şeffaflık temel düstur olarak belirlenmeye başlandı.** Merkez Bankası, Maliye Bakanı ve Cumhurbaşkanı yardımcısının açıklamaları, ekonomi yorumcuları tarafından gerçekçi ve **ciddiye alınır raporlar olarak yorumlanmaya başlandı.**
- Programa yurt içi desteğin yanında, **yurt dışı desteğinin** de alınması zorunluluğu nedeniyle, ekonomi yönetimi yurtdışı ülke ve yatırımcı ziyaretleri yaparak programı anlatmak üzere **Road Show'lara ıktı.**
- Yabancı yatırımcının ekonomi yönetimine ve açıklanan programa ilgi göstermesine rağmen, geçmiş dönemdeki olumsuz tecrübelerden dolayı siyasetçilere karşı güven eksikliği yanında faizin ve kurun da yeterince artmadığı düşüncesiyle eyleme geçmeyip izlemede kaldı.

2023 Genel Değerlendirmesi- Türkiye/4

- Siyasete olan güvensizliğin giderilmesine yönelik, Cumhurbaşkanı her ortamda yeni ekonomi yönetimine tam desteğini açıklama gereği duydu. Ayrıca dış siyasette belirgin bir yön değişikliği hissedildi. Batı'dan ayrışmışlığı giderecek Şekilde, **yeniden Batı ve Ortadoğu ile sıcak ilişkiler kurma çabaları görüldü.**
- Kur artışı, faiz artışı, istikrarlı duruş, sadeleşme, sıkılaşma, ekonominin soğutulması, başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarının geri gelmesi «aylık bazda» enflasyon verilerinin düşmeye başlaması sonucunu doğurdu.
- **KKM'in çözülmesi konusunda bankalara bu sefer tersine hedefler verildi.** Avantajlar ortadan kaldırıldı. Yabancı yatırımların geleceği, bunun yaratacağı destek ile kurun fazla artmayacağı hususunda kamuoyu yaratılmaya başlandı.
- Kitlenen bankacılık sektörü çalışmaya başladı. Ancak yükselen faizler nedeniyle kredi maliyeti %20-25'lerden %50-60 aralığına geldi. **Mevduat faiz oranları %25'lerden %50'lere yükseldi.** Tüketicisi, konut, taşıt kredileri hem maliyet hem miktar zorlukları nedeniyle durdu. Konut satışı, araba satışı yavaşladı, fiyatlar göreceli olarak düşmeye, **tasarruflar TL mevduata, altına ve borsa'ya yönelmeye başladı.**
- Gazze politikası ve Hamas açıklamaları, ilk başta soğuk duş etkisi yaratsa da, dünya kamuoyunun İsrail'e karşı açıklamalara başlaması ile olumsuzla dönen etkinin Őiddeti azaldı.
- U dönüşleri sonucu doğru politikaların etkisi ile **CDS'ler 700'lerden 300'n altına geriledi.**

2024'te Hayatımızı Değiştiren Olaylar

- İsrail'in, Hamas'tan sonra Hizbullah ve İran'ı hedef alan saldırıları.
- **Türkiye'de yerel seçimler ve seçime kadar ekonomik programa mola verilmesi.**
- **KKM'in çözülmeye yönelik alınan kararlar ve uygulamalar.**
- **TCMB'nin sterilizasyon kararları ve net rezervlerin – den +'ya geçmesi.**
- **Jakson Hole toplantıları sonrası ECB, FED ve BoE'in faiz indirimine başlaması.**
- **ABD başkanlık seçimleri ve 2. Trump dönemi.**
- Ukrayna-Rusya savaşının uzaması, uzun menzilli füzeler ve nükleer doktrinin değiştirilmesi.
- **Suriye'de Rejim değişikliği ve sonuçları.**
- Vergide kayıtdışılıkla mücadele dönemi. Maliye politikası destek çabaları.
- **Dezenflasyon sürecinin başlaması, OVP ve TCMB güncellemeleri.**
- Gri listeden çıkmamız.
- **Siyaset ile ekonomi yönetimi arasında yaşanan tercih farklılıkları.**

2024 Ocak Gelişmeleri..... (Mola zamanı)

- Kızıldeniz'de tansiyon arttı, taşıma maliyetleri 4 katına çıktı.
- İsrail, Lübnan'da Hamas liderlerinden birine suikast düzenledi. İran'da Kasım Süleymani'nin ölüm yıldönümünde patlama oldu 100 kişi öldü.
- **Yerel seçim sürecine girildi.** İstanbul adayları İmamoğlu ve Kurum oldu.
- Aralık ayı enflasyonu açıklandı. 2023 yılı enflasyonu %64,77 oldu.
- 2023 yılı bütçe açığı 1.37 Trilyon TL olarak açıklandı.
- **Maliye Bakanlığı, kira gelirlerini beyan etmeyenleri mercak altına aldı.**
- Merkez Bankası Başkanı Gaye Erkan ve ailesine ilişkin iddialar gündem oldu.
- İsveç'in Nato üyeliğine ilişkin teklif TBMM'de kabul edildi.
- SSK ve Bağkur emekli zammı %49,25 oldu.

2024 Şubat Gelişmeleri..

(Döviz korkusu)

- Ocak ayı enflasyonu %6.70, yıllık enflasyon % 64,86 oldu.
- Merkez Bankası Başkanı **Gaye Erkan istifa etti**. Yeni Başkan Fatih Karahan oldu. JP Morgan, Morgan Stanley, HSBC, para politikasında bir değişiklik beklemediklerini açıkladılar.
- TCMB, KKM'da 6 aya kadar vadede zorunlu karşılık oranlarını %30'dan %25'e düşürdü. DTH karşılık oranlarını ise iki katına çıkardı. Döviz dönüşümlü KKM'de tarih uzatıldı. KKM 2.3 Trilyon TL'ye geriledi.
- TCMB brüt rezervi son 6 haftada 10 milyar USD azaldı. Merkez faizi %45'te sabit tuttu.
- FED, ECB,BOE faizlerini sabit tuttu. FED başkanı, faiz indirimi konusunda dikkatli hareket edeceklerini vurguladı. ABD ocak enflasyonu beklenti üstü %3.1 geldi.
- Ürdün'de ABD üssüne saldırı sonrası, ABD, Irak ve Suriye'de İran destekli gruplara saldırı başlattı.
- Cumhurbaşkanı Erdoğan, BAE ve Mısır'ı ziyaret etti. Putin ziyaretini erteledi.

2024 Mart Gelişmeleri...

(Diren Merkez..)

- Merkez Bankası d6viz satmaya devam etti. **Swap hariç net rezervler -65,1 milyar USD'ı** gördü.
- **şubat ayı enflasyonu %4,53** çıktı. Yıllık enflasyon %67.07 oldu. TCMB enflasyon görünümünde belirgin bir bozulma görülmesi halinde para politikasını sıkılaştıracığını açıkladı.
- İsrail'in Gazze'ye saldırıları arttı.
- TCMB, TL kredilerde **aylık büyüme sınırını %2'ye düşürdü**. TCMB kaynaklı reeskont kredileri durduruldu.
- **Mevduat faizleri** 22 yılın zirvesinde. **%60 seviyelerine** kadar yükseldi.
- Yabancı'dan 552 milyon USD çıkış gerçekleşti. Yarısı hisse, yarısı tahvilden.
- **Fitch'den not artışı geldi. Türkiyenin kredi notunu B den B+'ya yükseltti.**
- JP Morgan, Deutsche Bank, Bank of America'dan TCMB'nin faizi %50'ye arttıracığına ilişkin yorumlar gelmeye başladı.
- Kredi kartlarında, nakit avansta taksit sayısı limiti 12'den 3'e düştü. Faiz %5'e yükseltildi.
- **TCMB faizi sürpriz bir şekilde 500 baz puan arttırarak %50'ye çıkardı.**

2024 Nisan Gelişmeleri.. (Seçim bitti iş başına)

- Mart ayı enflasyonu %3.16, yıllık enflasyon %68.50 çıktı.
- Yerel seçimler bitti. Büyükşehirler dahil **AKP çok sayıda belediyeyi kaybetti.**
- İş dünyasından ortak ses. **'ekonomi ve enflasyona odaklanmalıyız.'**
- Erdoğan. «**Türkiye'nin önünde hazine değerinde 4 yıldan fazla süre vardır. Bunu hep birlikte çok iyi değerlendirmemiz önemlidir**» açıklaması geldi.
- Yabancılar ekonomistler mevcut ekonomik programda değişiklik beklemiyor.
- **Ekonomi yönetiminden kararlılık mesajları arka arkaya gelmeye başladı.**
- Seçim sonrası risk primi düşmeye başladı. **CDS 300** puanın altına geldi.
- **TCMB**, uzun bir aradan sonra **dövizde ALICI pozisyona geçti.** Hükümete «asgari ücrete zam yapmayın» dedi. **Rezerv biriktirme TCMB'nin öncelikleri arasına girdi.**
- TL mevduatın in döviz out olmaya başladı.
- İsrail, Suriye'de İran konsolosluk binasını vurdu. Üst düzey bir komutan öldü. İran, İsrail'e insansız hava araçları ve füzelerle saldırarak cevap verdi.

2024 Mayıs Gelişmeleri.. (Rezerv biriktirme zamanı)

- Nisan'da aylık enflasyon %3.18 çıktı. Yıllık enflasyon %69,80'e yükseldi.
- S&P, not yükseltti. Yeni notumuz B+ oldu.
- TL mevduatlarda stopaj yükseltildi. KKM'da stopaja dokunulmadı.
- İşletmelerin YP kredi kullanımını arttı. Gayrimenkul satış isteği arttı.
- FED faiz indirmeden, bütçe küçültme hızını 60'dan 25 milyar USD'a düşürerek piyasaya likidite vermek suretiyle ekonomiyi canlandırmayı seçti.
- Seçimden bu yana Merkez 41.8 milyar USD aldı. Net rezerv -23.7 milyar USD indi.
- Likidite fazlası 600 milyar TL'ye yükseldi. % 68.9'u gören faiz, stopaj artışına rağmen düşmeye başladı.
- TCMB yıl sonu enflasyon beklentisini %36'dan, %38'e güncelledi.
- Yabancı yatırımcıların Türkiye'ye ilgisi arttı. Türk Bankalarının sendikasyon yenilemeleri arttı, faiz oranları düştü.
- İsrail Refah'a saldırdı.
- ABD'de nisan ayı enflasyonu binde 3 ile beklentilerin altına geldi. Yıllık %3.4 oldu.
- YP kredi büyümesine aylık %2 sınırı geldi. Mevduat ve KKM'ta zorunlu karşılık oranları arttırıldı.

2024 Haziran Gelişmeleri..

(Bahar havası)

- Swap hariç **net rezervler** nihayet **artıya geçti**.
- **Mayıs ayı enflasyonu %3,37, yıllık enflasyon %75.45 ile zirveye çıktı.**
- Zorunlu karşılık arttırılması suretiyle 550 milyar TL piyasadan çekildi.
- Avrupa Merkez Bankası (ECB), 5 yıl sonra **faiz indirimi yaptı**. Faiz 3.75
- İhracatçının döviz bozdurma zorunluluğu %40'tan %30'a indi.
- Borsa'ya vergi konacağı haberleri kalktı. Borsa tekrar yükselmeye başladı.
- **TL mevduatın** toplam mevduat içindeki **payı %62.9'a çıktı.**
- KKM büyüklüğü 2.04 trilyon TL'ye geriledi. Düşüş yavaşladı.
- Elektriğe %38 zam yapıldı.
- **Türkiye Gri listeden çıktı.**
- KKM'de şirketlere sağlanan vergi avantajı 1 temmuzda sona eriyor.

2024 Temmuz Gelişmeleri.. (Enflasyon aşağı)

- Haziran ayı enflasyonu %1.64 oldu. Yıllık enflasyon %71.60'a geriledi.
- **Kirada %25 sınırlaması kalktı.** aykur aya %24 zam yaptı.
- Çinli otomotiv devi BYD, Türkiye'ye 1 milyar USD yatırım yapacak.
- **Merkezin swap hariç net rezervleri 18 milyar USD'a yükseldi.**
- ABD'de istihdam verisi beklenti altında geldi. İstihdamda yavaşlama üçüncü ayına taşındı.
- İhracatçı ayrı, İşçi sendikaları ayrı ayrı yakınmaya başladı.
- FED'in ilk faiz indirimi için Eylül ayı tahminleri oluştu.
- **KKM faizinde alt sınır indirildi. Böylece alt sınır faizi 40'tan 35'e çekildi.**
- **YP kredilerde** aylık büyüme sınırı %2'den **%1.5'a düşürüldü.**
- **Moody's Türkiye'nin kredi notunu 2 kademe birden yükseltti. «B3» «B1»**
- Biden adaylıktan çekildi. ABD Başkanlık seçimi Trump ile Harris arasında.

2024 Ağustos Gelişmeleri.. (Hedefte KKM)

- Temmuz ayı enflasyonu %3.23 oldu. Yıllık enflasyon % 61,78'e geriledi.
- Konutta kullanılan doğalgaza %38 zam geldi.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı sahaya indi. Kuyumculara denetim başladı.
- KKM'ye uygulanan vergi avantajı kaldırıldı. %5 ila 7,5 arasında stopaj geldi.
- **TCMB** son 4 ayda **90 milyar USD** olarak rezerv biriktirdi.
- Likiditede yine bolluk oldu. 318 milyar TL'na ulaştı.
- Hamas lideri Haniye İran'da öldürüldü. Gerginlik arttı.
- İngiltere'den **ilk faiz indirimi** geldi. BoE faizi %5'e çekti.
- Hükümetten vergi hamleleri. «Çok kazanandan çok alacağız» açıklamaları.
- Piyasada konkordato sayısında artış ve tedirginlik başladı.
- **Mehmet Şimşek, istifa haberlerini yalanladı.**
- Ukrayna, Rus toprağı Kursk'a saldırdı.
- Lübnan karıştı. İsrail vurdu, Hizbullah karşılık verdi.
- **Küresel ekonomide yeni dönem Jakson Hole'de ilan edildi. Faiz indirimi başlıyor.**

2024 Eylül Gelişmeleri.. (Faizlerde İndirim dönemi)

- Ağustos ayı enflasyonu % **2.47** çıktı. Yıllık enflasyon % **51.97'**ye geriledi.
- TCMB enflasyon beklenti anketini yayınladı. Piyasa katılımcıları %**28,7**, hane halkı ise %**73,1** çıktı.
- **OVP revize edildi.** Büyüme **4** ten **3.5'a**, enflasyon **33'ten 41.5'a**, USD/TL ortalama **36.8'den 33.2 TL'ye revize edildi.**
- Fitch, kredi notunu **B'den BB-'ye** yükseltti.
- Merkez Bankası «**maliye politikasından gelecek güçlü desteğe**» dikkat çekti.
- ABD tarım dışı istihdam açıklandı. Beklenti 160 bin iken gerçekleşme 142 bin oldu.
- KKM'da düşüş yavaşladı. 6 Eylül haftasında sadece **19,7** milyar TL azaldı.
- **FED faiz indirimlerine başladı. FED 50 baz puan indirdi. ECB faiz indirmeye devam etti.**
- TCMB'nin faiz indirimi beklentisi ile uzun vadeli mevduat faizleri %**38-32** aralığına geriledi.
- TCMB faizi %50'de sabit tutarak. Bundan sonra aylık bazda açıklanacak enflasyon rakamlarındaki kalıcı düşüşe odaklandığını açıkladı.
- TCMB, TL mevduatta zorunlu karşılıkları arttırırken, YP'de azalttı.
- BDDK, Bireysel kredi kullanımında risk ağırlığını azalttı. 60 aya kadar yapılandırma imkanı getirdi.
- Hizbullah lideri Nasrallah, İsrail tarafından öldürüldü.

2024 Ekim Gelişmeleri... (Moraller bozuluyor)

- **Eylül ayı** enflasyonu **%2,97** ile beklenti üstü geldi. Yıllık enflasyon **%49,38'e** geriledi.
- TCMB rezervleri 157.4 milyar USD ile zirve yaptı.
- İran, İsrail'e balistik füzelerle saldırı başlattı. İsrail Beyrut'a saldırıları arttırdı.
- Enerji Bakanı, elektrik ve doğalgaza 3 ay zam yapılmayacak dedi.
- Kredi kartı limitinden SSDF alınmasına ilişkin torba yasa meclise sunuldu.
- **Mehmet Şimşek AK Partiye sunum yaptı.**
- Beklenen enflasyona göre asgari ücret belirlenmesi söylemleri gevşemeye başladı.
- ABD Başkanlık seçimi kızışmaya başladı. 7 kritik eyalette Trump, Harris'in önüne geçti.
- **Merkez Bankası, döviz alımında frene bastı.** Kur fazla artmasın isteniyor.
- Bahçeli'den yeni açılım: Öcalan Meclise gelsin, PKK'nın lağvedildiğini ilan etsin, dedi.
- Mevduatta stopaj oranı bir kez daha arttırıldı. 6 ay için oran %7.5'tan 10'a yükseldi.

2024 Kasım Gelişmeleri..(İçerde ve dışarda tansiyon artıyor)

- Ekim ayı enflasyonu %2,88 ile gene yüksek geldi. Yıllık enflasyon %48,58'e geriledi.
- Esenyurt, Mardin, Batman, Halfeti, Tunceli ve Ovacık Belediyelerine Kayyum atandı.
- TCMB, 2024 sonu enflasyon tahminini %44'e yükseltti. 2025'i ise %21'e revize etti.
- İSO Başkanı, enflasyon ile mücadelede TCMB'nin yalnız bırakıldığını ifade etti.
- Sanayi üretiminde daralma devam ediyor. Yıllık bazda %2.4 daraldı.
- ABD'de Trump Başkan seçildi. Cumhuriyetçiler, Senato ve Temsilciler Meclisinde çoğunlukta.
- FED ikinci kez faiz indirimine gitti. 25 baz puan indirerek faizi %4,50-4,75'e çekti.
- TCMB rezervleri 159.6 milyar dolardan, son iki haftada 156.6 milyar dolara geriledi.
- TCMB kısa vadeli TL mevduat karşılık oranlarını %15'ten %17'ye çıkarırken, YP karşılık oranını %5'ten %4'e çekti.
- Biden, Ukrayna'ya uzun menzilli füze kullanım iznini verdi. Rusya Nükleer doktrini değiştirdi.
- Piyasayı 600 milyon USD'lık sahte dolar krizi sarstı.

Aralık Gelişmeleri (Dezenflasyon ve Seçim bocalaması)

- Kasım ayı enflasyonu %2,24. Yıllık enflasyon %47,09 olarak açıklandı.
- Asgari ücret görüşmeleri başladı.
- CDS 250 puanın altına geldi.
- Muhalifler Şam'a girdi. Suriye'de 61 yıllık rejim yıkıldı. Esad Rusya'ya kaçtı.
- Trump net konuştu. ABD'nin Suriye ile işi olmaz. Zelensky barışa hazır olmalı.
- Herkes, ücretliyi enflasyona ezdirmeyeceğiz açıklaması yapmaya başladı.
- İsrail, Suriye'de 500'den fazla askeri hedefi yok etti. ABD Centcom komutanı YPG'yi ziyaret etti. Blinken Ankara'ya geldi.
- Şimşek: Kayıt dışılıkla mücadelemizde denetimleri genişletiyoruz dedi. Yaşam koçları mercek altına alındı.
- Emek yoğun sektörlere istihdamı desteklemek için 40 Milyar TL'lik kredi desteği.
- FED 25 baz puanla yılın 3. faiz indirimini de yaparak faizi %4.25-4,50 aralığına çekti.
- Asgari ücret %30 artarak 22.104 TL oldu.
- TCMB yılın son faiz kararını açıkladı. 250 baz puan indirdi. Faiz %47.5 oldu.

RAKAMLARLA 2024 SONU

- Enflasyon : % 45
- TCMB Faiz : % 47.5
- USD/TL : 35.30
- EUR/TL : 1.03
- BİST : 10.000
- TL Mevduat : % 50
- TL Kredi : % 52 - 60
- CDS Türkiye : 256
- Türkiye Büyüme : % 5,7-%2.5-%2.1-.....=%3*-3.5
- Dünya Büyüme : % 2.6 (Dünya Bankası Tah.)
- ABD enflasyon : % 2,7
- FED faizi : % 4.25-4.50
- Navlun Endeksi : 994
- Brent Petrol : 74

2024 BEKLENTİLERİMİZ Neydi Ne oldu? Dünya

- İki önemli konu tüm beklentileri değiştirebilir. İlki İsrail-Hamas savaşının Lübnan ve İran'daki saldırılar sonrası büyümesi. İkincisi Çin'in Tayvan konusundaki tavrı. Bu iki hususun stabil kalacağı varsayımı ile beklentiler şöyledir.
- FED ve ECB 2024'te faiz indirimlerine başlayacağı, sıkılaşmayı kısmen gevşetecekleri. USD'in EUR'ya göre değer kaybının daha fazla olacağı. Altının değerleneceği. (*Parite tutmadı, altın tuttu*)
- Dünya Büyümesinin 3'ün altında **2.4** seviyelerinde kalacağı. Çin'in %5 büyüme oranına çıkamayacağı. (*Tuttu. 2.6-4.8*)
- Emtia fiyatları, 2024 büyümesinin zayıf olacağı için yatay seyredeceği. Petrol fiyatlarının **80 USD'larda** patinaj yapacağı. Avrupa'da gaz fiyatlarının artmayacağı. (*Tuttu. Hatta petrol 80 USD'in altına geldi*)
- Kızıldeniz istisnası hariç navlun fiyatlarının 2019 öncesindeki gibi düşük seyredeceği. (Kızıldeniz önemli bir konu) (*Tuttu: endeks 2019'daki 900'lü seviyelere geriledi*)

2024 BEKLENTİLERİMİZ Neydi Ne oldu ? Türkiye/1

- Haziran'a kadar enflasyon %70'ler ile zirve yapacak, Temmuzdan itibaren baz etkisiyle de düşme başlayacak, sene sonu beklentisi **%40** (*Kısmen saparak %45.5 seviyesine indi*)
- Kur artışları enflasyon ile uyumlu olacak sene sonu beklentisi **USD/TL 40-42** (*35,20 oldu*)
- Yerel seçime kadar Merkez Bankası bir faiz artırımını ile faizi %45'e çıkarıp, yılın 4. çeyreğine kadar sabit tutacak, iniş 4. çeyrekte başlayabilir. (*%50'ye çıktı, Aralıkta iniş başladı*)
- Vergi artışları devam edecek, yılbaşında asgari ücrete, emekliğe, memura uygulanan zam oranı ile ilk 3 ay (seçime kadar) vatandaşın alım gücü rahatlayacak. 5 aydan itibaren tekrar düşecek. İlk çeyrek büyüme rakamları bu etki ile %4'lerde olacak, sonrasında **%2'lere** çekilmesi gerekecek. (*büyük oranda tuttu. % 5,7-%2.5-%2.1-.....=%3*-3.5*)
- Kredi maliyetleri yıl sonuna kadar yüksek seyredecek, 4. çeyrekte hafif gerileme (gerek Merkez Bankası'nın faiz indirmesi, gerekse kredi talebine olan azlık nedeniyle) yaşanacağı beklenebilir. (*likidite fazlalığı ve talepsizlik nedeniyle gerileme yaşandı. Kredi büyüme sınırlaması ile tekrar hafif yükseldi*)
- İhracatçı desteklenecek, Exim kredi limitleri artırılabilecek, daha uygun kaynaklı borçlanması sağlanacak. İthalat ve yurt içi ticareti olan firmalar piyasa koşullarının dışında kredi bulmakta zorlanacak. (*tuttu*)

2024 BEKLENTİLERİMİZ Neydi Ne oldu ? Türkiye/2

- İç talebin 2. çeyrekte itibaren yavaşlaması, ihracat yapamayan firmaların pahalı kaynaklı kredi kullanmak zorunda kalması ve/veya kredi kullanmadan vade kısarak satış yapması, piyasanın vadeli ticaretine sekte vuracak. Tahsilat sorunları, çek öteleme uygulamaları sıkça karşımıza çıkacak. *(öngörü aynen gerçekleşti)*
- Türk tahvillerine ilgi artacak, sıcak para girişi olacak, bu da kurun maximum enflasyon oranı kadar artmasına neden olacak. *(gerçekleşti. kur 35.20 seviyesinde oldu)*
- KKM'lar vadesi geldikçe TL'na dönecek, ya da Altın'a kayacak. Az miktarda kısım dövize meyillenecek ama bu kur üzerinde ciddi baskı oluşturmayacak. *(aynen gerçekleşti.)*
- Yerel seçimleri biz fazlaca önemsiyoruz. Yabancılar yerel seçimi değil, genel seçimleri ve uygulanan politikalarda istikrarı daha çok önemsiyor. Bu nedenle yerel seçime endeksli bir sıcak para girişi yerine, bu dönemde uygulanacak ekonomi politikasına endeksli yabancı yatırımcı girişi göreceğiz. Beklentimiz Şubat sonu girişlerin hızlanmaya başlayacağı yönünde. *(Ocak, Şubat verileri kötü gelmesi ile duran girişler Mart'ta faiz artışı sonrası hızla arttı)*

2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- DÜnya/1

- Merkez bankalarının **faiz yükseltme süreci sonuç verdi** ve giderek **hedeflenen enflasyon rakamlarına yaklaşıldı**. ABD kısmen daha iyi bir dönem geçirerek ekonomisini canlı tuttu ve resesyon tehlikesi yaşamadan süreci yönetti. Avrupa için ise daha zor bir süreç oldu ve ekonomik daralmanın baskısıyla faiz indirimi konusunda ECB göreceli olarak FED'e göre erken davranmak zorunda kaldı. ABD bu konuda daha temkinli hareket ederek daha geç faiz indirimine başladı.
- FED'in 2024'ün ikinci çeyreğinde faiz indirimine başlayacağı beklentisi, **altında** değerlendirme sürecini erken başlattı. ABD 2. çeyrekte gelen nispeten olumsuz veriler faiz indirim sürecinin başlangıç tarihini ötelenmesine ve indirim sayısını da düşmesine neden oldu. Buda indirim başlayacak beklentisi ile artan altın fiyatlarında kısmen geri çekilmeye neden oldu. Ancak bu dönemde İsrail'in hamleleri ile **bölgesel gerginlik tavan yaptı** ve **savaşın genişlemesi korkusu** ile **altın ve petrol fiyatları** (dünyada durgunluğa rağmen) **artmaya başladı**.
- Ukrayna ve Ortadoğu'daki gelişmelerin taraflarca daha fazla büyütölmek istenmemesinin anlaşılması ile petrol fiyatları tekrar geri çekilmeye başladı. Bunun ABD enflasyonu üzerinde olumlu etkisi ile birlikte enflasyon beklenen seviyelerde gelmeye başladı ve faiz indirimi beklentisi yeniden arttı.
- **ABD seçim sürecine girdi**, istihdam verisindeki daralma ve bu daralmanın olumsuz etkilerini birazda Demokratlar lehine olacak şekilde azaltmak isteyen **FED, beklentinin üstünde 50 baz puanla faiz indirimine başladı**.

2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- Dünya/2

- **ABD başkanlık seçimini TRUMP kazandı.** Ancak Trump'ın Başkanlığı devralacağı 20 ocak tarihine kadar yönetimde olan Biden, dış politikalarda dozajı artıracak şekilde Ukrayna'ya, ABD'nin uzun menzilli füzelerini Ukrayna dışında da kullanması için izin verdi. Rusya kendi topraklarında tehdit edildi. Nükleer doktrini değiştiren Rusya, savaşın şeklini ve taraflarını değiştirmek suretiyle tüm dünyayı gerdi.
- **İsrail cepheyi genişletti.** Gazze'den sonra, İran ve İran destekli tüm gruplara ve kişilere yönelik saldırılarını arttırdı. Hizbullah'a yönelik geniş kapsamlı operasyonlar ile Hizbullah'ın Suriye'deki güçlerinin Lübnan'a kaydırmasını sağladı.
- Ukrayna savaşına destek için Rusların, Lübnan'da Hizbullah'a destek için İran'ın Suriye'de bulunan güçlerini kaydırması sonucu Rus ve İran desteği azalan Esad rejimine karşı harekete geçen **muhalifler, Esad rejimini devirdi** ve yeni dönem başladı.
- Çin 2024 yılında gerek ABD kaynaklı, gerekse aşamadığı konut krizi nedeniyle büyümesi, %5'in üzerine çıkamadı. Özellikle Avrupa ve ABD'ye karşı Çin'in elektrikli otomotiv, lityum piller ve yarı iletkenler ile üstünlük kurmaya başlaması, bu ülkelerin Çin'e karşı gümrük tarifelerini yükseltmesi durumunu doğurdu.
- Dünya büyümesinin öngörüler doğrultusunda %2.6 seviyesinde tamamlanacağı anlaşıldı. Büyümenin **düşük kalması emtia fiyatları üzerinde ciddi baskı oluşturdu ve emtia fiyatlarının artmamasına ve hatta düşmesine neden oldu.**

2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- Türkiye/1

- 2023 yılı ortasında Mehmet Şimşek ve ekibinin uygulamaya koyduğu ekonomi programının özü, normalleŐme ve enflasyon ile mücadele üzerine odaklandı. Bu program dış ticaret açığını azaltmak ve TL'yi tercih edilir hale getirmek suretiyle kurda kontrolü sağlamayı ve devamında da talebi kısıp, büyümeyi yavaŐlatarak enflasyonu düŐürmeyi amaçlayan bir program oldu.
- 2023'n sonuna kadar gerek yerli yatırımcıları, gerekse yabancı yatırımcıları, «programı uygulama konusunda ne kadar kararlı olduklarını ve Cumhurbaşkanı'nın da bu programın arkasında olduğunu» ikna etmekle geçtiği, 2024 baŐında da yerel seçim yüzünden beklenen kaynak girişi gecikti.
- Programın yumuŐak tarafları; TCMB'nin negatif döviz rezervi, 120 milyar USD seviyesine ıkmiŐ Kur Korumalı Mevduat, depreminde etkisi ile oluşan yüksek bütçe açıkları, devletin resmi kurumlarına olan güven eksikliği baŐta olmak üzere, orta direğin azalarak dar gelir grubunun göreceli artışı ve bu grubun alım gücünün yaŐamayı zorlaŐtıracak seviyeye gelmesinin siyaseten oy kaybı yaratması diyebiliriz.
- Programın gerçekleŐmesine imkan sağlayan olumlu yönler ise; seçimlerin 2028 yılına kadar olmayacağı, emtia fiyatlarının artmayacak olması, FED ve ECB'nin faiz indirimi dönemine girecek olması ve haziran/2024'ten sonra baz etkisinin destekleyeceği enflasyon dŐŐnn görülmesi diyebiliriz.

2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- Türkiye/2

- Enflasyonu düşürmek, KKM'tan çıkışı hızlandırmak ve TL'yi cazip kılmak için bir dizi **sadeleşme ve sterilizasyon** araçları uygulanmaya başlandı. Gerek Merkez Bankası enflasyon beklentisi, gerekse OVP gerçekleşme ihtimali olacak şekilde hazırlandı.
- Mart/2024 tarihinde yapılan **yerel seçimlerde** daha önce kaybedilmiş Belediyelerin geri iktidar partisine geçmesi isteği ile, uygulanan **program kısmen gevşetilmiş**, yüksek oranlı asgari ücret artışı ve bütçe açığının artması yerli ve yabancı yatırımcıda **endiş**e yaratmıştır. Ocak-Şubat döneminde enflasyon yüksek gelmiş, belirlenen hedeflere ulaşma konusunda endişeler artmış ve KKM'da çözülme yavaşlamıştır. Yabancı yatırımcıda borsa ve tahvilden çıkmaya başlayınca **kur hareketlenme eğilimine girmiştir**. Bu dönemde faiz artırmadan dönemi geçirmeyi planlayan ekonomi yönetimi ciddi döviz satışı yaparak kuru baskılamak istemiştir.
- Swap hariç **-65.1 Milyar USD'a** gerileyen TCMB rezervleri ile Mehmet Şimşek dönemi öncesine tekrar geri dönülmüştür. Bu dönemde seçim sonucu beklenmeden **TCMB, faizi sürpriz şekilde %50'ye** ıkararak piyasaya kararlılık mesajı verip durumu toparlamaya çalışmıştır.

2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- Türkiye/3

- Yerel seçim sonucu AKP büyük bir yenilgi yaşaması nedeniyle, piyasalar seğiminin hesabının kime kesileceğini, daha doğrusu Mehmet şimşek'in programından vazgeçilip geçilmeyeceğini sorgulamaya başladı. Cumhurbaşkanı'nın **tam destek açıklamaları** ile rahatlayan piyasalar, artık gündemin sadece ekonomi olmasını talep edip enflasyon ile mücadelede ekonomi yönetiminin sonuç alabilmesi için acı reğeteye destek veren açıklamalar yapmışlardır.
- Seçim sonucu kolları sıvayan ekonomi yönetimi, seçim öncesi ağıkladığı **OVP'ni revize etmiştir**. Özellikle büyümenin düşürüleceği ve işsizliğin artacağını ilan eden ve daha geręekçi bir enflasyon hedefi belirleyen programı kamuoyu ile paylaşarak, **inandırıcılığı arttırmayı ve kamuoyunun desteğini almayı amağlamışlardır**.
- Bu hamleler sonrası **TL mevduat oranları cazip hale gelmiş, KKM'tan ęıkıř hızlanmış, yabancı tekrar borsa ve tahvile dönüş yapmıştır**. Krediler ve kredi kartında sıkılaştırmanın artması ile birlikte **talep ve dolayısıyla büyüme düşmeye başlamış, dış ticaret ağığı bariz bir şekilde azalmıştır**. Turizm mevsiminin etkisiyle döviz girişinin de hızlanması bu sefer **döviz üzerinde aşağı yönlü baskı** oluşturmuştur.
- Kurun gerileyerek rekabet gücünü kaybetmeye başlayan İhracatęının daha kötü etkilenmemesi ile birlikte TCMB'nin de döviz rezervlerini iyileştirme zorunluluğu birleşince, **kur düşmesin ve rezervler artsın diye TCMB döviz alışına başlamıştır**.

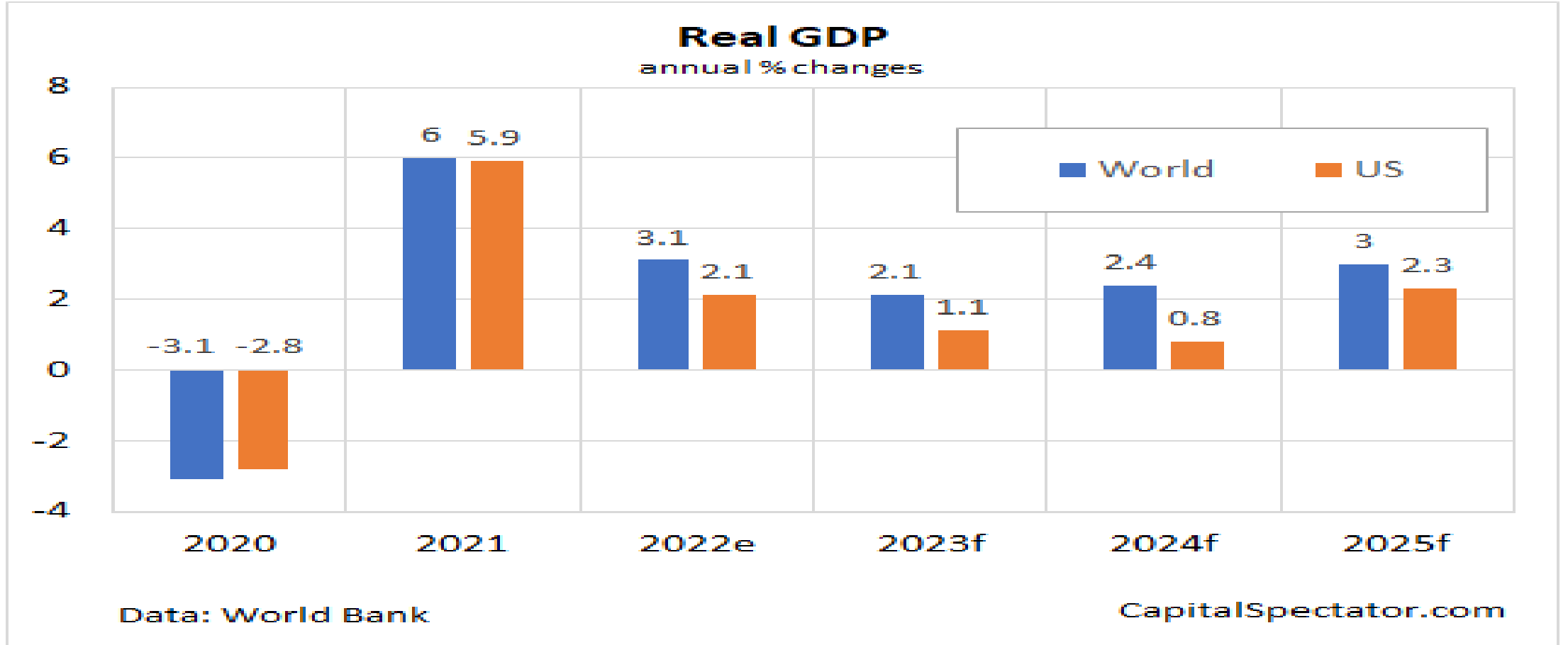
2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- Türkiye/4

- TL Kredi faizlerinin artmasıyla kredi talebinin düşmesi, KKM'nin bozularak TL'ye geçişin hızlanması, Merkez Bankasının kur düşmesin ve rezervler artsın diye piyasaya TL vererek döviz toplaması sonucu **TL likidite fazlalığı oluşmuştur**. Likidite fazlalığı oluşunca Bankalarda **mevduat faizleri düşmeye başlamıştır**.
- Mevduat faizinin düşmeye başlaması sonucu KKM'nin çözümü yavaşladığı için otoriteler sterilizasyon araçlarını kullanarak piyasadan likiditeyi çekip **mevduat faizlerinin %50 seviyesinde kalması için çaba göstermeye** başladılar.
- **Kredi büyümesini istemeyen otorite**, önce TL, sonra YP kredilerde ve bireysel kredilerde **sınırlandırmalar getirerek**, piyasayı kontrol altında tutmaya çalıştılar.
- Artan finansman maliyetleri ve talepsizlik ile birlikte krediye ulaşmakta zorlanan firmalarda sorunlar artmaya başlamıştır. İsrail'in yarattığı gerginlik ile **petrol fiyatlarında görülen artış**, kiralarda ve eğitim ücretlerinde daha önceki dönemlerde konmuş olan **sınırlamalarının kalkması**, mevsim nedeniyle **gıda fiyatlarındaki hızlı artışın** da etkisiyle yılın son aylarında **aylık enflasyon rakamları beklenti üzerinde gelince** moraller bozulmuş, sesler yükselmeye başlamış ve **Mehmet Şimşek'in görevden alınabileceği söylentileri** oluşmuştur.

2024 Yılı Genel Değerlendirmesi- Türkiye/5

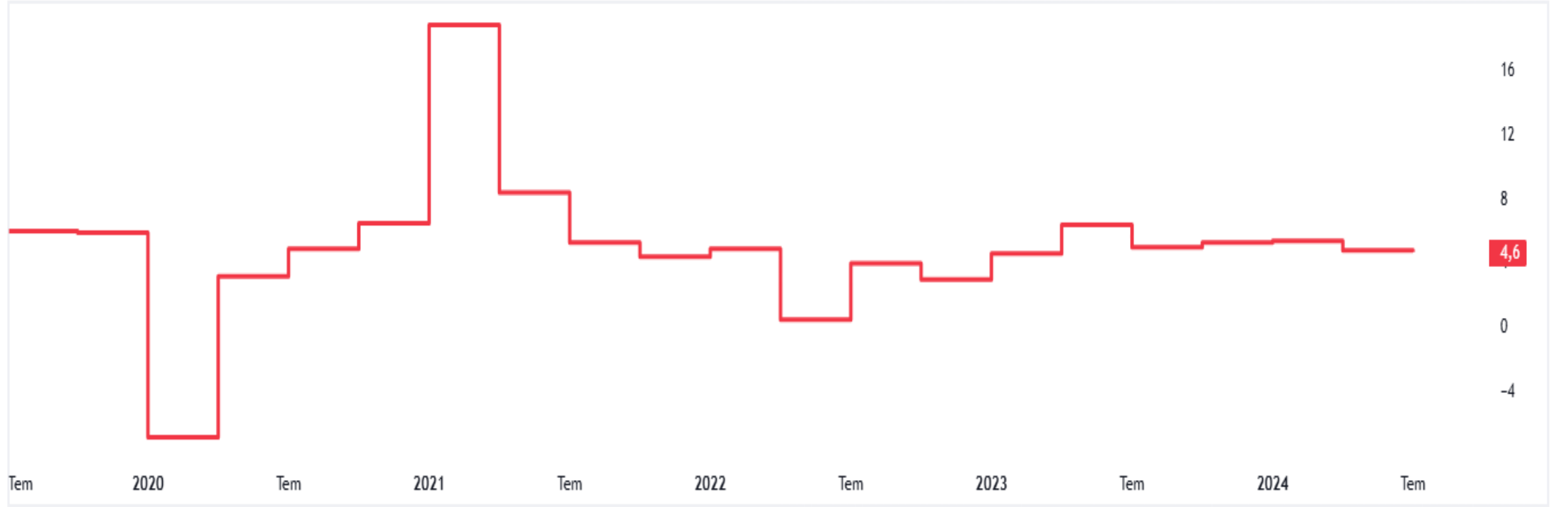
- 2024 ve 2025 sonu **enflasyon hedefi bir kez daha güncellenerek**, bu kez güncellenen rakam tutturulsun diye örtülü zamlar 2025 yılına ötelenmiştir.
- Maliye politikasını etkin olarak devreye sokamayan ekonomi yönetimi, istisnaların kaldırılması vb yöntemlerle **vergi gelirlerini arttırmaya** alışırken, bir yandan da **kayıt dışılıkla mücadele** görüntüsü vererek algı yönetimi yaratmaya başlatmıştır.
- Gerek artan işsizlik, gerekse alım gücünün düşmesi sonucu hızla **oy kaybeden Cumhuriyet** **ittifakı**nın, programı sulandıran ve erken seçim sinyallerini andıran açıklamalar yapmaya başlaması, piyasada belirsizlikleri arttırmıştır.
- 2025 programının başarıya ulaşması için, asgari ücret artışını beklenen enflasyona göre artırmak niyetinde olan iktidarın, artan oy kaybı ile birlikte bu söyleminden uzaklaşmaya başladığı günlerde, **Suriye'de Türkiye lehine rejim değişikliği** gerçekleşmiş ve bu tekrar kaybedilen oyların geri gelmesine yol açmıştır.
- Suriye sonrası rahatlayan siyaset, **asgari ücret artışını %30'da** tutarak, ekonomik programı kararlı şekilde uygulayacağı mesajını vermiş ve **TCMB** yıl sonunda 250 baz puan **faiz indirimi** yaparak 2024' **%47.5'la** bitirmiştir.

Dünya Bankası Büyüme Grafiği- 5 yıl

Çin Büyüme Grafiği – 5 yıl

zunal01 TradingView.com, Ara 23, 2024 14:44 UTC tarihinde yayınlandı

Baltık Navlun Endeksi – 5 yıl grafiği

zunal01 TradingView.com, Ara 23, 2024 14:08 UTC tarihinde yayınlandı

Brent Petrol – 5 Yıl

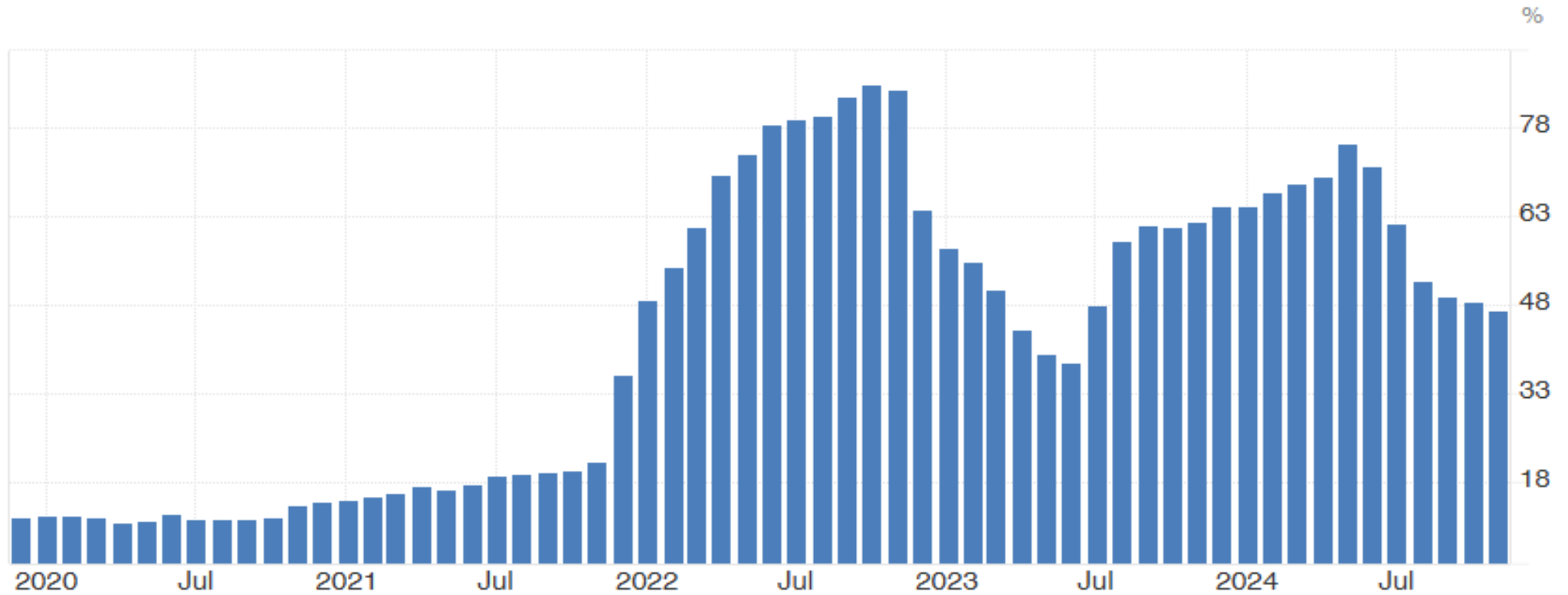
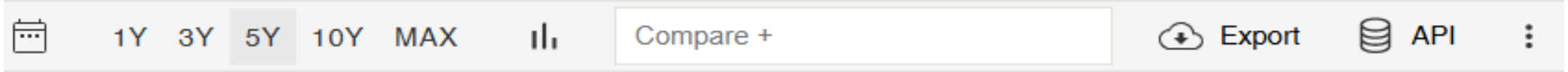
zunal01 TradingView.com, Ara 23, 2024 14:28 UTC tarihinde yayınladı

TCMB Faiz Kararları – 5 Yıl

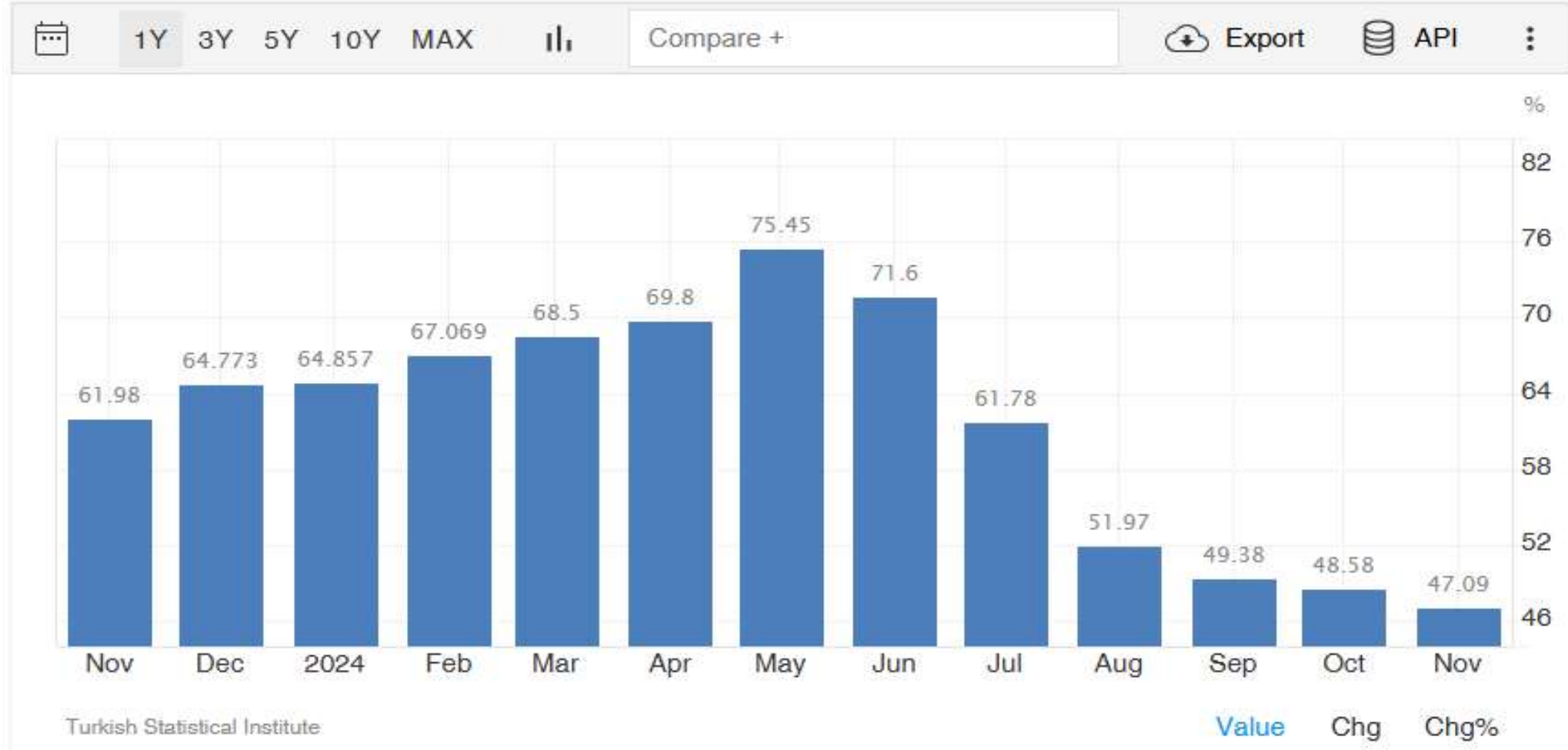
Türkiye Enflasyon - son 5 Yıl

Turkish Statistical Institute

Value Chg Chg%

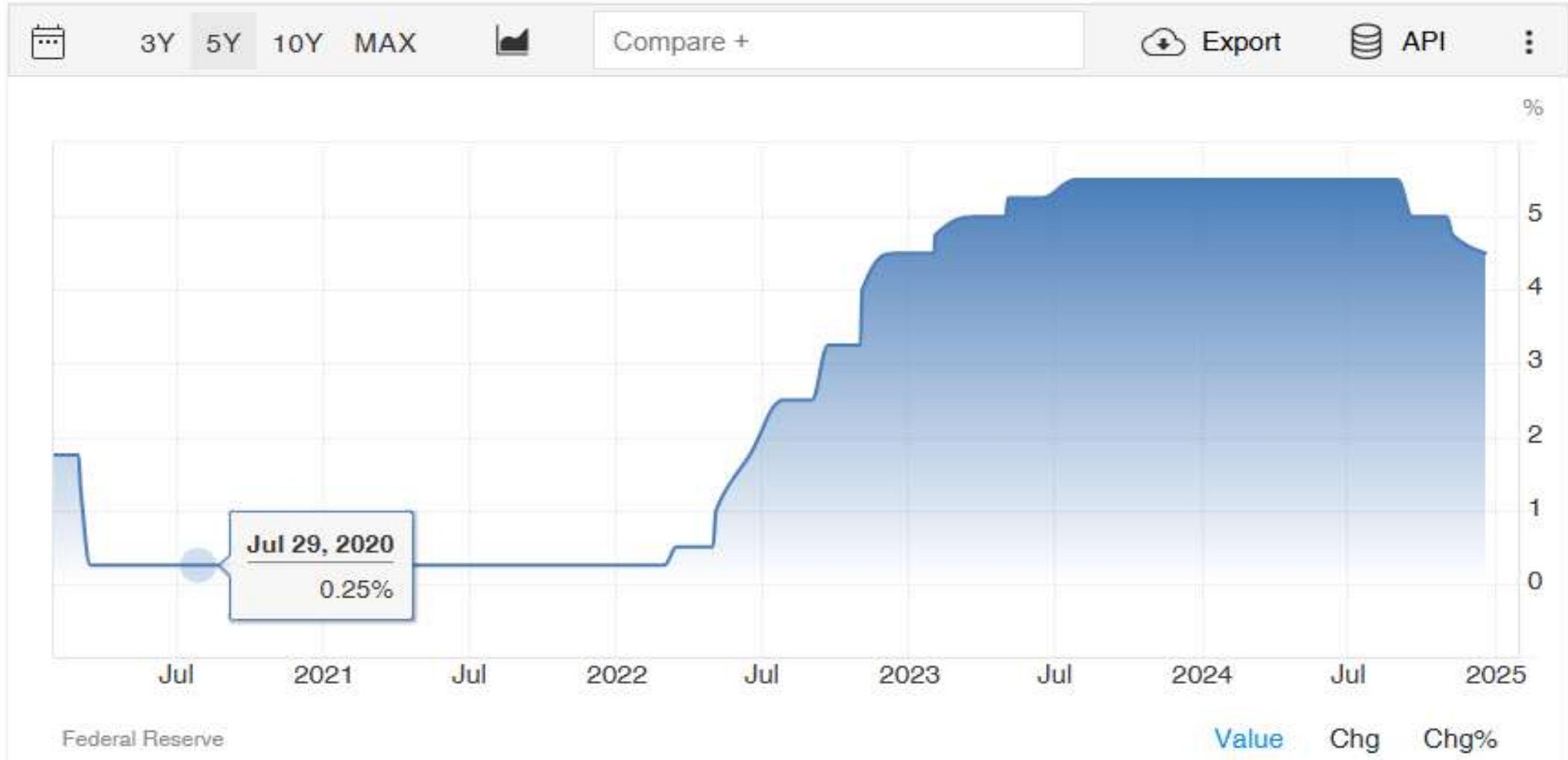
Türkiye Enflasyon - son 1 yıl

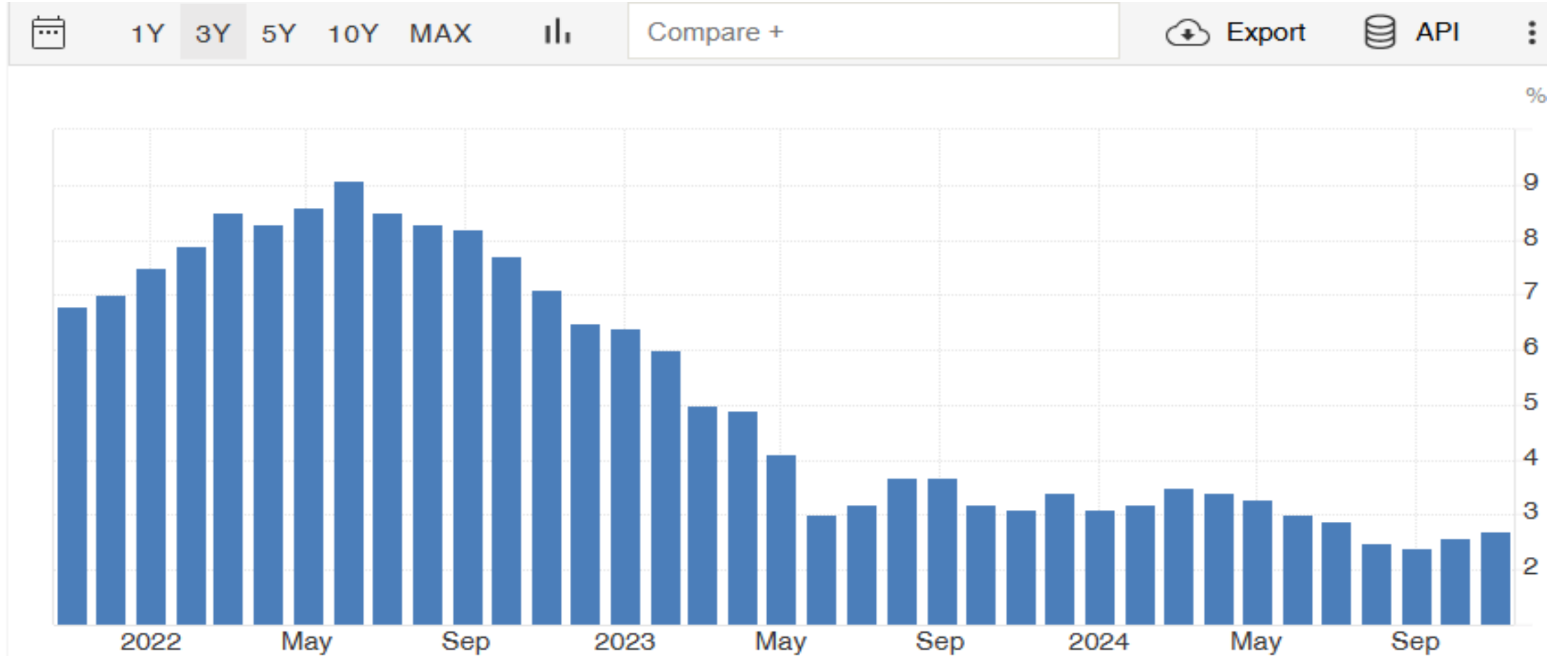
TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ-BAZ ETKİSİ

	TÜFE (Yıllık % Değişim)	TÜFE (Aylık % Değişim)
12-2024		
11-2024	47,09	2.24
10-2024	48,58	2,88
09-2024	49,38	2,97
08-2024	51,97	2,47
07-2024	61,78	3,23
06-2024	71,60	1,64
05-2024	75,45	3,37
04-2024	69,50	3,18
03-2024	68,50	3.16
02-2024	67,07	4.53
01-2024	64,86	6.70
12-2023	64,77	2.93
11-2023	61,98	3.28
10-2023	61,36	3.43
09-2023	61,53	4.75
08-2023	58,94	9.09
07-2023	47,83	9.49

FED Faiz kararları – 5 yıl

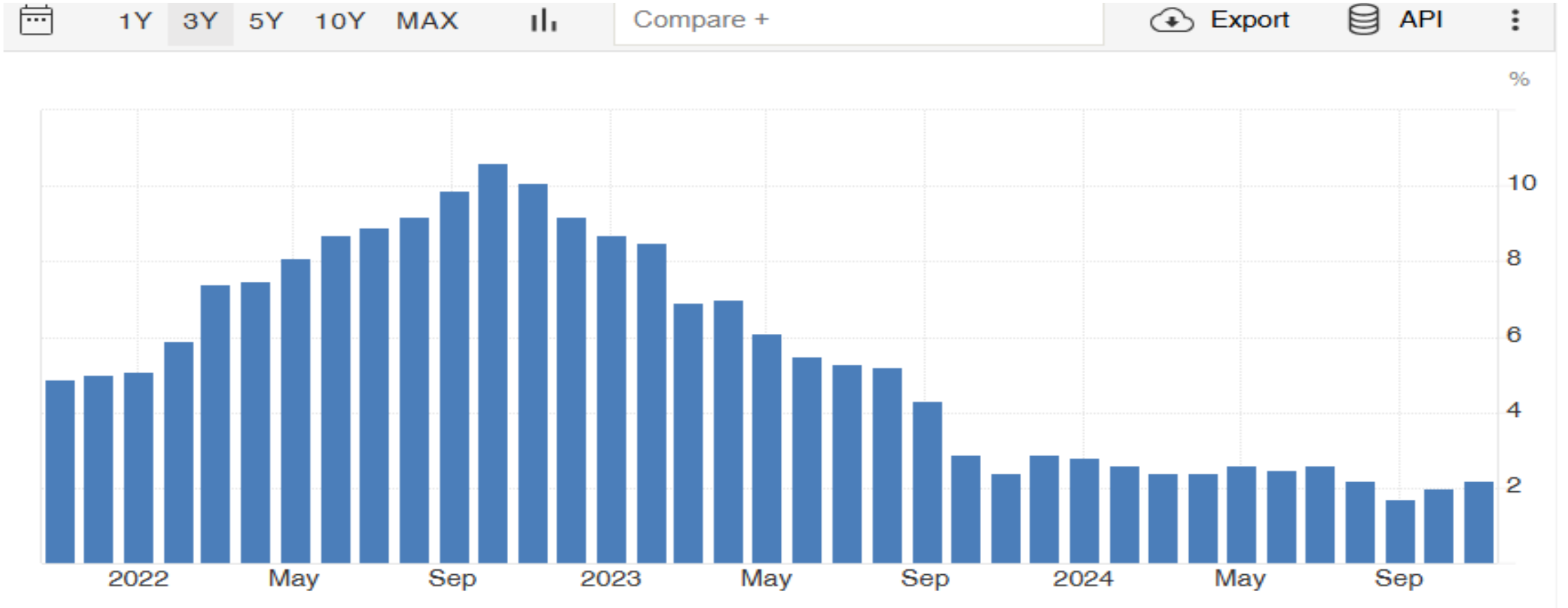
ABD Enflasyon - Son 3 Yil

ECB Son 5 Yıl Faiz Kararları Grafiği

ECB Enflasyon - Son 3 Yil

USD/TL 1 Yıllık değişim (%25)

zunal01 TradingView.com, Ara 23, 2024 09:00 UTC-5 tarihinde yayınlandı

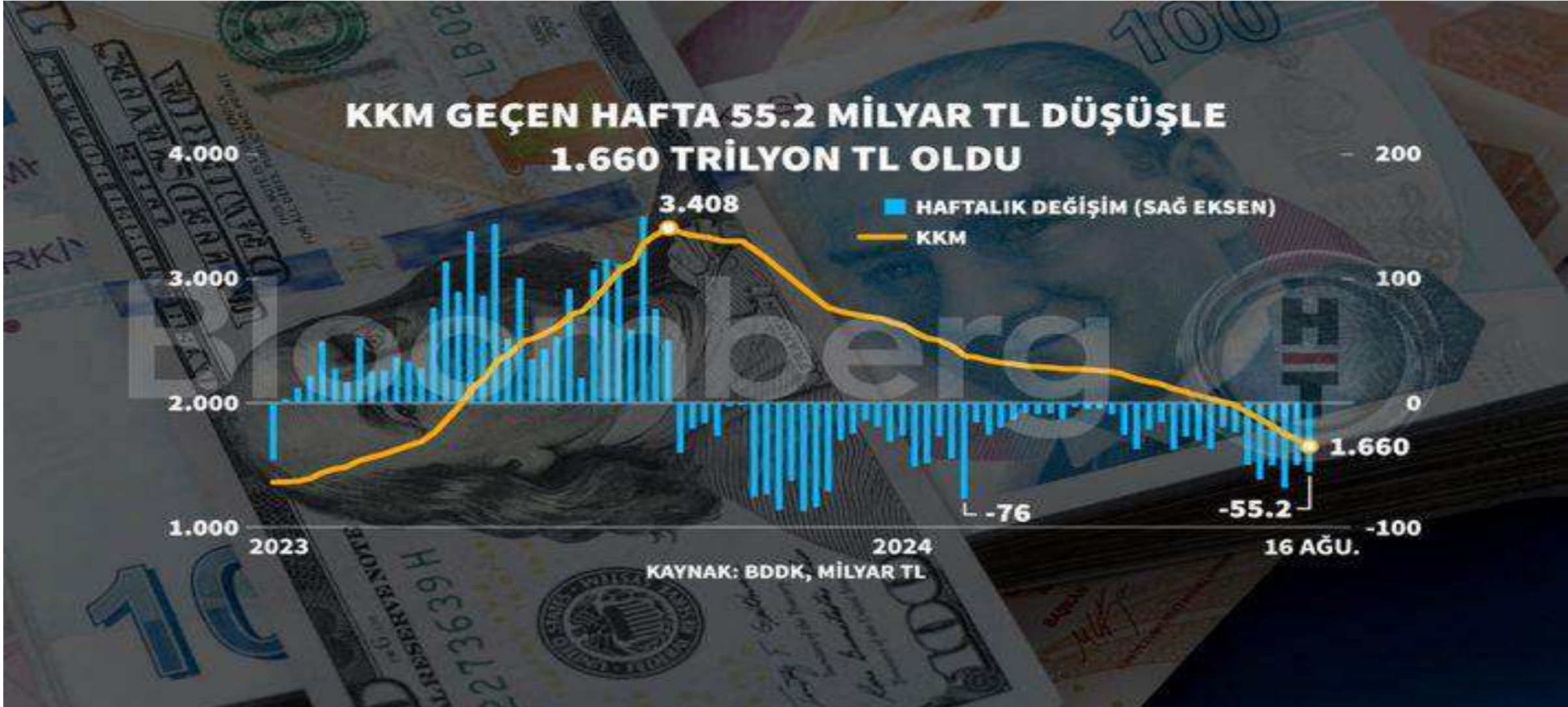

Ons Altın Grafiği – 1 yıl

zunal01 TradingView.com, Ara 23, 2024 08:56 UTC-5 tarihinde yayınlandı

KKM gelişimi (13 aralık bakiyesi 1.169)

BIST 100 Endeksi

zunal01 TradingView.com, Ara 26, 2024 13:57 UTC+3 tarihinde yayınlandı

2025 BEKLENTİLERİ – Türkiye/1

- TCMB'nin aralık ayında başlayan **faiz indirimi** kademeli olarak **haziran ayına kadar sürüp %35** seviyesine inmesini bekliyorum. Finansman maliyetlerinin azaltılarak üretim artışı suretiyle arzı arttırıp enflasyonun haziran sonrası da düşmesi için imkan yaratılmaya çalışılacaktır.
- Haziran ayına kadar yıllık enflasyonun %34'lü seviyelere inmesi için uğraşılacaktır. Hazirandan sonra iniş yavaşlayarak devam etmesi beklenebilir. **Sene sonu %21** hedefinin gerçekleşmesi çok zor. **%30** civarı daha gerçekçi duruyor.
- İlk çeyrekte ülkeye sıcak para girişinin hızlanmasını bekliyorum. Gelen para tahvil ve borsaya yönelecek. Özellikle finans ve sanayi şirketlerinin hisselerinde yükseliş olabilir.
- Haziran ayına kadar **kur artışının %10-15** seviyesini geçmeyeceğini bekliyorum. Bu dönemde TL mevduat oranlarında kademeli düşüş beklenmekle birlikte getirisi dövizden daha fazla olmaya devam edecektir. Hazirana kadar TL'de kalmaya devam, sonrası için gelişmelere bakarak karar verilmeli. Haziran sonu **USD/TL beklentim 40 TL civarı**.
- İlk 6 ay sıkı para politikasına devam edilmesini , maliye politikasının da bu yıl enflasyonla mücadeleye daha fazla katkı yapmasını bekliyorum. Asgari Kurumlar Vergisinde yapılan ince düzenlemeler benzeri kararlara dikkat. Kayıt dışılıkla mücadele artacağı için oluşabilecek risklerin iyi ölçülmesi ve yönetilmesi gerekecektir.

2025 BEKLENTİLERİ – Türkiye/2

- **Büyümenin ilk 6 ay düşük seyretmesini bekliyorum.** 1. ve 2. çeyrekte %2 seviyelerinde, sonrasında artan bir ikinci yarı ile sene sonu büyümesi %3.5-4 bandında gerçekleşebilir.
- Mülteci dönüşleri ve konut arzını artırmaya yönelik politikaların uygulamaya girmesi ile özellikle konut fiyatları ve kira artışlarının çok yavaşlayacağı beklentisindeyim. İlk 6 ay sıkı para politikası nedeniyle krediye ulaşmakta zorlanan piyasanın varlık satış isteği de bu süreci destekleyecektir.
- Suriyelilerin geri dönüşü, istihdamda sorunlar yaratacaktır. Bir süre üretimde aksama veya yavaşlama olabilir.
- Artan vergi yükü, geçmişte çok bilinmeyen/uygulanmayan **vergi planlaması - vergiden kaçınma** gibi kavramları ciddi boyutta ön plana çıkaracaktır.
- Daralan piyasalar nedeniyle vergi ödenmemesinde artışlar yaşanmakta. Gelir arttırmak durumunda olan Maliye, bunun sonucunda geniş kapsamlı **vergi affını** gündeme getirebilir. Ayrıca beklediğini bulamadığı enflasyon muhasebesinden vazgeçilme ihtimali yüksek.
- Kademeli olarak bankaların **kredi büyümesine konan sınır gevşetilecek** veya tamamen kaldırılacaktır. Bu düzenleme yılın 2. çeyreğinden sonra gündeme gelebilir.

2025 BEKLENTİLERİ – Dünya

- Trump'ın; Panama, Kanada, Grönland talepleri, Avrupa ile dış ticaret açığını kapatma isteği, BRICS üyelerinin dolardan vazgeçmesi halinde gümrük tarifeleri ile tehdit etmesi, Meksika, Kanada ve ÇİN'e yönelik gümrük tarifelerini yükselteceği tehdidi dünya ticareti üzerinde olumsuzluklar yaratıp, **ticaret savaşlarını** artıracaktır. Ülkelerin karşı tedbirler alması sonucunu doğurup **belli mallara erişimde zorluk** yaşanacağı bir dönem olabilir. Serbest ticaretin yerini, korumacılığın aldığı bir dönem başlayabilir.
- Trump'ın vaatlerinin gerçekleşme derecesi göre, ABD içinde enflasyon yeniden artabilir. Bu dönemde **FED, faiz indirim sürecini yavaşlatabilir** veya bir süre pas geçebilir.
- FED'in faiz indiriminin yavaşlaması, altın fiyatlarında beklenen artışı sınırlandıracaktır.
- Trump politikaları doların güçlenmesine ve EUR/USD paritesinin daha da düşmesine neden olabilir.
- Trump'ın Avrupa Birliğine yönelik tehditleri, yavaş yavaş hareketlenmeye başlayan Avrupa büyümesine darbe vuracak olup, beklenen Avrupa büyümesinin gerçekleşmemesi ihtimali var.
- Ukrayna/Rusya savaşında Trump'ın, desteğini azaltarak Ukrayna'yı barışa zorlayıp savaşın sonlanmasını sağlaması beklenmektedir.

2025 BEKLENTİLERİ – Dünya/2

- Trump politikaları, ABD için Rusya'yı öncelikli tehdit olmaktan çıkarıp, **Çin'i öncelikli tehdit haline getirecektir.** ÇİN'in ABD'ye mal satışının engellemesi, **Çin'i diğer ülkelerle daha fazla ticaret yapmaya iteceği** için ilk etapta ÇİN'in büyümesine engel yaratan bu durumun zamanla Çin'in lehine gelişerek çok daha fazla ülke ile ticari ilişki gerçekleştiren bir ülke olmasına neden olacaktır.
- **Yapay Zeka** çok daha fazla hayatımıza girecek ve bu alana en fazla yatırım yapan ABD ve ÇİN etrafında oluşan bir dünya ekonomisi şekillenmeye başlayacaktır.
- Avrupa'da aşırı sağ giderek öne çıkamaya devam edecek. Almanya siyasi anlamda bu gelişmelerden daha çok etkilenen ülke olarak siyasi ve ekonomik anlamda sıkıntıları artarak güç kaybedebilir. Aşırı sağın yükselmesi AB'ni sarsacaktır. **Avrupa Birliği zayıflayacaktır.** Ayrılmalar gündeme gelebilir.
- Ortadoğu'da kartlar yeniden karılıyor. İsrail bölgedeki gücü arttı. Başka bir ifade ile düşmanları ve tehditleri ciddi güç kaybetti. İran bu süreçte en fazla kariyeri çizilen ülke oldu. İran içinde sıkıntılar hiç olmadığı kadar artmış durumda. Bundan sonra İran içinde bir karışıklık yaşanabilir. Son dönemde Türkiye'nin bölgede ağırlığı artmış durumda. Özellikle Suriye'nin yeniden inşa edilmesinde Türk firmalarının ciddi rol alması beklenmektedir.

TEŐEKKÜRLER

F A R K
KURUMSAL DANIŞMANLIK A.Ő.

Zafer ÜNAL
27.12.2024

Yasal Uyarı:

İşbu içerik, yalnızca bilgilendirme amacıyla paylaşılmıştır. Yayımlandığı tarih itibariyle günceldir ve yeniden güncellenmesi planlanmamaktadır. Herhangi bir güvenceyi, finansal ürünü veya aracı, belirli bir yatırım veya stratejiyi tavsiye etmemektedir. İşbu içerik; herhangi bir yatırımın veya stratejinin değerine, karlılığına veya uygunluğa yönelik vergi, hukuk veya yatırım tavsiyesi sağlamamaktadır. Fark Kurumsal, temsilcileri ve çalışanları da dahil olmak üzere içerikte mevcut olabilecek hatalardan, uyumsuzluklardan, tutarsızlıklardan veya içerik nedeniyle tarafınızca alınan herhangi bir eylemden sorumlu tutulamaz. İşbu içerik veya içerik kapsamında paylaşılan tüm bilgi, belge ve görsellere ait fikri mülkiyet hakları Fark Kurumsal'a aittir. Fark Kurumsal'ın yazılı izni alınmadan kopyalanamaz, çoğaltılamaz, değiştirilemez veya kullanılamaz.